

مذاکرات مجلس

صورت مشروح مجلس روز پنجشنبه ۳۰ شهریور ماه ۱۳۲۳ *

فهرست مطالب:

- ۱ - تصویب صورت مجلس
- ۲ - مذاکره در بودجه مجلس
- ۳ - تقدیم لایحه استقلال قضات از طرف آقای وزیر دادگستری
- ۴ - تقدیم لایحه دو دوازدهم بودجه کل کشور
- ۵ - معرفی آقای اشرفی به معاونت نخست وزیری
- ۶ - بقیه مذاکره در بودجه مجلس
- ۷ - موقع و دستور جلسه آتی - ختم جلسه

مجلس یکساعت قبل از ظهر بریاست آقای سید محمد صادق طباطبائی تشکیل گردید

صورت مجلس روز یکشنبه ۲۶ شهریور ماه را آقای طوسی (منشی) قرائت نمودند ***

[۱ - تصویب صورت مجلس]

رئیس - آقای طباطبائی در صورت جلسه نظری دارید؟
 طباطبائی - بلی اجازه فرمائید.
 رئیس - مربوط به صورت جلسه است؟
 طباطبائی - بلی مربوط بصورت جلسه است ماده ۱۰۹ نظامنامه مینویسد: اگر در ضمن مباحثات و نطق افتراء و تهمت بیکی از نمایندگان زده شود. یا عقیده و اظهار او برخلاف واقع جلوه داده شود نماینده مذکور برای تبرئه و رفع اشتباه اجازه نطق بخواند بدون رعایت نوبت اجازه داده

خواهد شد. بنده در صحبتهایی که راجع به پروگرام دولت کردم دو جا سوء تعبیر یا سوء تفاهم شده موقتی که آقای نخست وزیر مشغول خطاب به خودشان بودند يك چیزی کتباً تقدیم کردم یعنی اجازه خواستم از مقام ریاست و بایشان نوشتیم که مطابق این ماده بمن اجازه توضیح داده شود و وضع جلسه گویا طوری بود که آقای رئیس هم نتوانستند توجه بکنند که این حق از بنده فوت نشود. بنده در عرض خودم در مطالب خودم خیلی صریح و حالاهم اگر عرضی میکنم برای رفع و رجوع نیست و طوری هم صحبت نکرده ام که

* عین مذاکرات مشروح شصت و سومین جلسه از چهاردهمین دوره قانون گذاری (مطابق تالون ۸ آذرماه ۱۳۰۵)

اداره تند نویسی و تحریر صورت مجلس

*** اسامی غائبین جلسه گذشته که ضمن صورت مجلس خوانده شده:

غائبین بی اجازه: آقایان - تربتی - افخمی - ذوالفقاری - مجد ضیائی - خاکباز - ذوالقدر - نبوی - کفائی - صمصام - فتوحی - سلطانی - قبادیان - ظفری - اکبر - دکتر رادمنش - معدل - گله داری

رفع و رجوع بخواهد و قابل رفع و رجوع باشد، مطالبی که کفتم همان است که عرض کردم، یکی مربوط به قضات بوده بنده میان قضات بعده خیلی خیلی کمال ایمان و علاقه را دارم و آنها را اشخاص پاک و صدیق و درست میباشم (ساکنان - اکثرشان هستند) بنده عقیده خودم را عرض میکنم نه سلیقه آقا را عقیده خودم این است بقیه آقایان را بآن صفت و بآن شکل آشنائی باحوالشان ندارم از یکجمله زیادی هم فوق العاده کله مند و بدبین هستم و عرضی که کردم البته مربوط باین تیب بود و نیست که من بجامعه قضات مملکت خدای نکرده خواسته باشم اهانتی بکنم. هیچوقت این منظور را نداشتم و ندارم و نخواهم داشت، البته در میان هر طبقه اشخاص پاک و صدیق و درست کار بوده و هست. (فولادوند - مخصوصاً در بین قضات) بلی در این قضات و باشخاص قدیمی من کمال اعتماد و ایمان را دارم. موضوع دیگری که عرض میکنم مربوط با آقای جمال امامی است که سوء تعبیر شده و شرحی در یکی از روزنامهها (رستاخیز ایران) خواندم که یک شرحی هم راجع به بنده نوشته بود این را بنده در بین صحبت هایم گفتم. آمدیم اینجا. آقای جمال امامی هم حاضرند و صورت جلسه هم حاضر است بایشان هم صورتی داده شده بود که اگر کسی را دارید بنویسید و ایشان به بنده گفتند شما هم اگر کسی را دارید بنویسید و البته یک مقداری هم جنبه مزاح و شوخی داشت البته صورت جلسه حاضر است. من نگفتم که ایشان صورتی تهیه کرده بودند. صورتی بایشان داده بودند و ایشان هم به بنده این صورت را دادند...

رئیس - قسمت اولش که توضیح بود. قسمت دوم هم اصلاح میشود: آقای روحی

روحی - عرض کنم که بنده تذکره معطوف بمقام ریاست است و بعداً راجع بوقت جلسات مجلس است و آن نیست که جلسه بایستی ساعت ۹ تشکیل شود (رفیع- راجع بصورت جلسه میفرمائید؟) بلی راجع بصورت جلسه است. اجازه بدهید جلسه کی شروع شده است و بنده اعتراض دارم و جلسه بایستی ساعت نه اقلاً نیم ساعت برای تأخیر باشد

و آقایان میبایستی دو ساعت و نیم بظهور لا اقل حاضر باشند. الآن نزدیک ظهر است و ما آمده ایم اینجا (صدیح است) و البته هیچ کاری انجام نمیگیرد (صحیح است) و اولین جلسه است که تقاضای اطلاق قبل از دستور نشده است (اردلان - خیلی تقاضا شده) اگر تقاضا شده است این است که به آقایان نمایندگان عرض میکنم که جلسات را ساعت ۹ قرار دهیم و تمام آقایان هم در سر ساعت تشریف بیاورند (صحیح است) و اگر درست حساب کنیم ۵ ماه است که یک لایحه از این مجلس نگذشته است و این وضع کار نیست استدعا میکنم اهتمام بیشتری بکار برده شود بلکه بتوانیم کارهاییکه داریم انجام بدهیم.

رئیس - بیانات آقای روحی اصولاً صحیح است و مخصوصاً بنده ناچارم تذکر بدهم وقتی توضیحی یا اعتراضی میشود بصورت مجلس اگر اعتراضی به صورت مجلس هست در آن باید صحبت شود و البته اظهارات ایشان خیلی خیلی صحیح بود و چون میخواستم تذکر بدهم معتقدم که آقایانیکه اجازه میخواهند برای نطق قبل از دستور یا چیز دیگری صحبت کنند در همان قسمت صحبت کنند این است که بنده این موضوع را خواستم عرض کنم که قبلاً آقایان متوجه باشند حالا در صورت مجلس اگر فرمایشی هست بفرمائید. آقای دکتر معظمی.

دکتر معظمی - اعتراض بنده راجع بصورت جلسه است که نوشته شده است دولت با کثرت ۷۳ رأی در مقابل ۱۱ رأی در صورتیکه با رأی علنی نسبت بدولت رأی گرفته شده و لازمه رأی علنی هم این است که اسامی رأی دهندگان در صورت جلسه خوانده شود نه در صورت جلسه گذشته و نه در این صورت جلسه خوانده نشد بنده این را عرض میکنم که باید در جلسه علنی قرائت شود.

رئیس - آقای طوسی (اجازه)

طوسی - بطوریکه خاطر محترم آقای دکتر معظمی و سایر آقایان هم که سابقه دارند مسبوق است صورت مجلس مشروح قسمتی است علیحده که بدست تمام آقایان نمایندگان

هم میرسد و این صورت مجلس خلاصه است و اگر در آن تمام جزء بجزء نوشته شود چقدر جا و چقدر وقت را خواهد گرفت در صورتیکه خودتان میفرمائید ۷۳ نفر موافق و ۱۱ نفر مخالف میباشد. این اسامی هم در صورت مشروح نوشته و چاپ میشود بنا بر این همان است که در صورت مجلس نوشته شده است.

رئیس - عرض کنم که سابقه اینطور بوده است که در صورت خلاصه اسامی آقایان نوشته نمیشد حالا اگر آقایان نظرشان این است که بعد از این نوشته شود مانعی ندارد ولی سابقه این طور بوده حالا اگر آقایان اینطور نظر دارند که نوشته شود آن امر دیگری است و چون در جراید هم نوشته میشود این است که در خلاصه نوشته نمیشود عادتاً. اعتراض دیگری نیست؟ (نمایندگان - خیر) صورت جلسه تصویب شد. یک نفر از آقایان اجازه نطق قبل از دستور خواسته اند (نمایندگان - دستور)

مرآت اسفندیاری - بنده مخالفم، بودجه مجلس حاضر است (دیگر یک دوازدهم نمی توانیم بیاوریم چون این باید بگذرد و حقوق اعضاء و اجزاء داده شود) (صحیح است)

رئیس - رأی میگیریم بورد در دستور. (جمعی از نمایندگان - مخالفی نیست)

مهندس فریور - اجازه میفرمائید؟

رئیس - بفرمائید.

مهندس فریور - آقا این بودجه تصحیح شده اش را که طبع شده امروز صبح به بنده دادند هیچ مانعی ندارد که برای پرداخت حقوق اعضای مجلس هم مثل ۱۲ سایر دوایر ۱۲ بگذرد و حقوقشان پرداخت گردد و الا این بودجه امروز صبح به بنده داده شده است و اگر این برای مطالعه است میبایستی در آن مطالعه شود و اگر نیست که بفرمائید مطالعه نشود.

مرآت اسفندیاری - اولاً این بودجه مدتی است حاضر شده و چاپ شده و علت تأخیرش رسیدگی در کمیسیون محاسبات بود حالا هم آقایان موافقت بفرمائید که همین بودجه

طرح و تصویب شود دیگر بسته است بمیل آقایان نمایندگان **رئیس** - آقای صادقی در این باب فرمایشی دارید؟ **صادقی** - خیر. بنده بورد در دستور مخالفم.

رئیس - بفرمائید.

صادقی - مخالفتم را عرض کنم یا عریض خودم را.

رئیس - مخالفتتان را بفرمائید.

صادقی - مخالفتم این است که نمیخواهم وارد در دستور بشویم. (خنده نمایندگان)

۲- مذاکره در بودجه مجلس

رئیس - رأی میگیریم بورد در دستور آقایانی که موافقت قیام کنند (اکثر برخاستند) تصویب شد. بودجه مجلس مطرح است بودجه سال ۱۳۲۳ مجلس شورای ملی. گزارش از کمیسیون محاسبات به مجلس شورای ملی. کمیسیون محاسبات لایحه شماره ۵۴۲۴ کارپردازی راجع به بودجه سال ۱۳۲۳ مجلس شورای ملی را با حضور آقایان مرآت اسفندیاری و رئیس اداره حسابداری مجلس تحت مطالعه قرارداد و با اصلاحاتی که بعمل آمد مواد زیر را تصویب و اینک گزارش آن تقدیم میشود:

ماده اول - برای مقرری و هزینه دوازده ماهه سال یک هزار و سیصد و بیست و سه مجلس شورای ملی مبلغ هیجده میلیون و ششصد و نود و چهار هزار ریال (۱۸۶۹۴۰۰۰) موافق فقره (۱) تا (۵) پیوست اعتبار بکارپردازی داده میشود. تبصره ۱ - بکارپردازی مجلس اجازه داده میشود کمک هزینه مربوط به مجلس شورای ملی و چاپخانه را (موضوع قانون کمک کارمندان دولت) تا آخر سال ۱۳۲۳ از محل درآمد عمومی کشور از وزارت دارائی دریافت دارد.

تبصره ۲ - بکارپردازی مجلس اجازه داده می شود مبلغ بیست و هفت هزار و هفتصد ریال (۲۷۷۰۰۰) حقوق و کمک هزینه آقای فریدونی از آغاز آذر تا آخر اسفند ۱۳۲۲ را از محل اعتبارات بودجه سال ۱۳۲۳ مجلس محسوب دارد.

تبصره ۳ - مبلغی که به عنوان اعتبار اضافه کاری و کمک اضافه و حقوق اتمام مرخصی ضمن این بودجه منظور شده

است بر طبق تصویب کمیسیون منتخبه از طرف هیئت رئیسه پرداخت خواهد گردید.

توضیح آنکه کسانی که مرتباً حاضر نشده و نشوند از استفاده از این حق محروم خواهند بود.

ماده دوم - مواد پنجم و هفتم قانون بودجه سال ۱۳۲۱ مجلس راجع به تفاوت حقوق بازنشستگان و وظیفه وراث مرحوم میر طوسی مادام که نقض نشده به قوت خود باقی است.

تبصره - به کارپردازی مجلس اجازه داده می شود مبلغ سه هزار ریال به عنوان کمک به ورثه مرحوم حسن فخاری ناظر سابق دفعتاً پردازد.

ماده سوم - بوزارت دارائی اجازه داده میشود مبلغ دو میلیون و پانصد هزار ریال برای تهیه خواربار کارکنان مجلس و چاپخانه بکارپردازی مجلس وام داده در آخر سال ۱۳۲۳ مسترد دارد.

تبصره - تمهه وام سال ۱۳۲۲ مجلس را از این اعتبار دریافت خواهد داشت.

رئیس - آقای اردلان.

اردلان - بنده مخالفم.

رئیس - بفرمائید.

اردلان - مخالفت بنده با بودجه مجلس شورای ملی از برای این است که این حقوقی را که برای آقایان نوشته شده برای فرداً فرد کارمندان مجلس شورای ملی کافی نیست آقایان نمایندگان محترم مسبقاً در نامه ای که آقای نخست وزیر بد کتر مصدق قرائت فرمودند که آقای نخست وزیر بد کتر میلسپو نوشته بودند در آنجا ارقامی کاملاً خوانده شد که نسبت به ۱۳۱۵ هزینه زندگی ۱۱ برابر شده است، در صورتی که شاخصیکه برای اینکار معین شده بود عبارت از نرخهای رسمی دولتی بود مثل قند و شکر و چای که بدست تمام مأمورین دولت نمیرسید و آنها مجبور میشدند از راه بازار آزاد بخرند یا قیمت خیلی بیشتری با اینحال زندگی ۱۱ برابر شد نسبت به ۱۳۱۵. اما حقوقیکه در این بودجه مجلس شورای ملی

پیشنهاد شده نسبت سال ۱۳۱۵ در حدود سه برابر اضافه شده (هاشمی - سه برابر هم نشده) شما ده روز حقوق به مستخدمین مجلس شورای ملی میدهید ۲۰ روز اینهارا بدون حقوق و گرسنه نگاه میدارید، بنده خیلی متأثر شده که بکنفر از کارمندان محترم مجلس شورای ملی يك نسخه از اوراقی را که از اموال منقول خودش که به بانک رهنی ایران گرو گذاشته بود بمن نشان داد و حتی سماورش که چیز خیلی کوچکی بود اورا هم برده بود و گرو گذاشته بود برای اینکه امرار معاش کند شما ملاحظه بفرمائید البته در موقع جنگ در سایر ممالک هم هزینه زندگی گران میشود ولی ممکن نیست که مجلس شورای ملی آنجا بفرآنها نباشد که حقوقشان را ترمیم کند آقا میگویند جنگ تمام میشود و زندگی میاید پائین اینطور نیست آقا مأمورین مجلس شورای ملی نه بخارج میروند و نه حق مقام می گیرند و نه با مردم تماس دارند که خدای نکرده فرض کنیم چیزهای دیگری هست که بگوئیم از آن استفاده دارند. با حقوق خیلی کم آقا اینها زندگی میکنند البته بایستی بقدری حقوق بآنها داد که بتوانند با آن زندگی کنند لااقل هفته يك شب را بتوانند برنج بخورند. در شهر یور ۱۳۲۰ برنج منی ۵ ریال بود و حالا ۵ تومان است بالاخره مانمی توانیم چشممان را روی هم بگذاریم و یکعده مستخدمین مجلس شورای ملی را اینجا گرسنه نگاه بداریم. ما با آنها فرق نداریم این است که بعقیده بنده میبایستی اصل حقوق آنها را اضافه کنیم و بنام کمک جنگ. کمک هزینه جنگ بیائیم بآنها يك کمکی بدهیم که آنها بتوانند يك طوری امرار معاش بکنند آقا. این سماور و این فرش را تا يك حدی میتوانند گرو بگذارند البته اینها باید بتوانند زندگی بکنند با يك حقوق کمی میاید اینجا از صبح تا غروب زحمت میکشند میروند منزلشان و گرسنه هستند. بنابراین وقتیکه اینها بادرستی و صحت عمل انجام وظیفه می کنند وظیفه مجلس شورای ملی هم این است که حرفهای حق آنها را گوش بدهد. و حق هم این است که میگویند ما گرسنه هستیم و بنده پیشنهادی تقدیم کردم که معادل دوماه حقوق

بعنوان انعام بآنها در ظرف امسال داده شود که کمک (یکی از نمایندگان - پیشنهاد خرج نمی شود داد آقا) آقا پیشنهاد خرج نیست سابقه دارد و اگر سابقه نداشت پیشنهاد نمی کردم.

تهرانچی - اجازه میفرمائید؟

رئیس - بفرمائید.

تهرانچی - البته بنده از طرف اعضای مجلس تشکر میکنم از این حسن نظر آقایان و همچنین آقا ولی البته باید این توجه را داشته باشید که این بلیه البته تمام اعضای مملکت را دچار کرده است و تمام اعضای دواير دولتی مبتلا هستند و اگر ما بخواهیم اضافه برای تمام مستخدمین پرداخت کنیم لازمه اش این است که بودجه هنگفتی داشته باشیم و من نمیدانم آنرا از کجا باید پرداخت و البته بهترین راه همان توجه دولت نسبت به پائین آمدن قیمت ها بود (یکی از نمایندگان - نشد) متأسفانه نکرده است و چون در این قسمت اختیار را مستشاران خارجی داشته اند هیچ عملی تا حال نکرده اند و موفقیتی هم پیدا نکرده اند اما از لحاظ اینکه البته برای آقایان زندگی مشکل است با این حقوق این است که در صفحه ۷ يك مبلغی (دومیلیون و ششصد هزار ریال) اعتبار خواسته شده است که به کارپردازی داده شود برای کمک مستخدمین که البته قدیمی هستند و عائله شان زیاد است که از آن محل اضافه پرداخت بیشتری بعمل آید اما البته بانظر و پیشنهاد حضرت تعالی هم بنده مخالف نیستم و اگر مجلس تصویب بکند يك کمکی بآقایان خواهد شد و بسته است بنظر مجلس اگر تصویب کند چه بهتر از این که يك کمک بیشتری بشود برای اینکه بنده خودم تصدیق دارم که باوضع فعلی يك کمک مؤثری نخواهد بود (اردلان پس موافقید آقا؟) البته بسته است بنظر مجلس.

رئیس - آقای ملک مدنی مخالفید یا موافق؟

ملک مدنی - موافقم.

رئیس - آقای کاظمی موافقید یا مخالف؟

کاظمی - مخالفم عرض کنم بنده موقع را مغتنم میشمارم

که تذکراتی را از نظر امور اداری مجلس شورای ملی عرض کنم و قطع دارم که اکثر آقایان نمایندگان محترم و سایر آقایان اطلاع دارند متأسفانه جریان اداری مجلس آنطور شایسته نیست در صورتیکه مجلس همیشه در نظم و دیسیپلین و نزاکت و سایر چیزهای دیگر برای سایر ادارات و وزارتخانه های دولتی در حسن عمل سرمشق بوده (صحیح است) ولی امروز تمام این مزایا را امور اداری مجلس از دست داده است بنظر بنده اگر چه شاید کسانی که مباشرت و مداخله در نظارت در این امر را دارند کوشش و مجاهدت هم می کنند که نتیجه بگیرند اما چطور است که نتیجه حاصل نمیشود تشخیص آن با خود آنها است و آنچه که بنده و آقایان نمایندگان در داخله مجلس می بینیم این است که وضع داخلی خوب نیست اولاً خیلی اوقات من مجبورم این جا ذکر کنم و یادآوری بکنم بداره مباشرت مجلس که کمیسیون ها و سایر امور اداری مجلس همیشه در غیر ساعات اداری است و چون بخواهند بیایند و کار کنند وسایل کار حاضر نیست. چراغ نیست مستخدمین حاضر نیستند و مخصوصاً نظافت بقدر کافی رعایت نمیشود. و قطع دارم آقایان البته توجه فرموده اند آبی که در مجلس ما میخوریم بچه صورت و بچه کیفیت است و اغلب بنده خودداری میکنم و با تشنگی میسازم و اجتناب میکنم زیرا معلوم نیست که بچه نحو آب تهیه شده و بدست ما میرسد، دیگر عرض کنم وضعیت گل کاری مجلس است و آن مراقبتی را که باید مستخدمین جزء در این کارها داشته باشند ندارند هیچ مواظبت نیستند و آن اطاعت و مراقبت لازم را در کارها ندارند و اگر ما که مدعی اداره کردن مملکت هستیم نتوانیم در درجه اول این خانه خودمان را که اسمش مجلس شورای ملی است اداره کنیم از عهده اداره کردن سایر دواير دولتی چگونه برمیائیم خواستیم این تذکرات را در تحت مخالفت با بودجه بعرض برسانم که هیئت رئیسه و متصدیان امر را متذکر این نکته بکنم که این مسائل باید اصلاح شود و حالا خودمان هستیم این وضع کار خوب نیست وضع پسندیده نیست و باید بیشتر مراقبت کرد و در ضمن بودجه ای را که

ما روی آن صحبت میکنیم باید این معایب را تذکر داد که اصلاح شود و اما اینکه آقای اردلان فرمودند که این بودجه کفاف مخارجات را نمیدهد آقا مبالغ هنگفتی که ما خرج مجلس میکنیم مبالغ کوچکی نیست و در این عریضی هم صکه عرض میکنم هیچ نظری ندارم و زحمات دائمی و مواظبتهای آقایان مباشرین را هم می بینم که تمام وقتشان را هم در این جا صرف میکنند و هر وقت که آنها را میخواهند در مجلس حاضر هستند و نمی توانم نقص اصلی را پیدا کنم که آن نقص از کجا است ولی خلاصه این نقص مشهود است، این عیب مبرهن و بارز است و تصور میکنم مورد قبول همه آقایان نمایندگان باشد.

رئیس - آقای مرآت اسفندیاری.

مرآت اسفندیاری - آقای کاظمی نماینده محترم شرحی بیان فرمودند از وضعیت مجلس ولی بنده عرض میکنم که اگر کاملاً دقت بفرمایند امروز امور مجلس از تمام ادارات دولتی مرتب تر و منظم تر است (صحیح است) و اگر اندک قصوری از طرف یکی دونه از مستخدمین میشود آنهم از طرف کارپردازی اصلاح میشود و آن را کاملاً در نظر گرفته و دارد آنرا اصلاح میکنند و گمان میکنم اجزاء و اعضاء مجلس از سایر اجزاء کشور بیشتر و بهتر در کارها سعی هستند و اگر نقایصی باشد که مورد اعتراض و اختلاف و محظورانی بشود امیدوارم که بزودی رفع نگرانی از آقای کاظمی نماینده محترم بشود.

رئیس - آقای دولت آبادی مخالفتی؟

دولت آبادی - بلی مخالفتی که بنده با بودجه مجلس و چاپخانه میکنم متوجه يك اصل اساسی است و برای تمام آقایان البته قابل توجه است و آن نکته این است که مشکلات و محظورانی که ما در زندگی عمومی این مملکت داریم بالاخره بایستی اساس اصلاح از مجلس شروع بشود و مجلس شورای ملی بایستی بطوری باشد که مورد اعتراض و اختلاف و محظورانی واقع نشود (فیروز آبادی - باید سر مشق باشد) و بطور خلاصه من سر مشق باشد برای سایر سازمانها (صحیح است)

میشدیم بر ایشان و يك سرمایه معین میکردیم و میگفتیم آقا این را بگیرید و بروید کار کنید زندگی کنید و ادارات را خلوت نمائید و طرز ورود با ادارات را هم بایستی طوری کرد که زیاد اشخاص سعی نکنند که بیابند پشت میز بنشینند بنظر من باید طوری وسایل کار را تسهیل کرد که اشخاص بتوانند با آسانی زندگی کنند و نباید ادارات را شلوغ کرد این پیشنهاد را بنده برای مجلس کردم و همچنین برای سایر ادارات و اگر بجای این بودجه پیشنهادی میکردید که صد هزار تومان دوست هزار تومان بدهید به آقایان مستخدمین مجلس شورای ملی که همه شان مستحق هم هستند و میل دارند که خدمت بکنند ولی متأسفانه عادت کرده اند به زندگی باری بهر جهت و باین زندگی عادت کرده اند بنده عقیده ام این است که دولت از اینها را بگویند بروند دنبال کارشان و يك ثلثی که باقی است بعوض آن وسایل آسایش آنها را فراهم کنید که بروند زندگی کنند این يك عقیده اساسی است که بنده نسبت به تمام مملکت دارم و البته تمام آقایان هم میل دارند و از مجلس باید شروع کرد و قدم آزمایش و امتحان را باید از مجلس برداشت این یکی و يك درد بیدرمان دیگری که ما همیشه بآن مبتلا هستیم و هیچوقت برای آن فکر نمی کنیم این است که يك روزی بالاخره باید يك جنبشی کرد و يك نهضتی باید کرد و يك قدم کوچک برای اصلاح برداشت و حالا که ما مواجه شده ایم با بودجه مجلس شورای ملی باید مطالعه کنیم بدبختانه سر مشق همان بودجه پیش است يك عده رتبه ۷ بودند و شده اند رتبه ۸ و رتبه هشت شده اند رتبه ۹ نباید برای تمام آنها بودجه بنویسند و تاروزیکه بودجه تشکیلات مرتب نباشد و برای افراد کاری انتخاب و تهیه نکنید يك قدم برای اصلاح نمیشود برداشت (صحیح است) ما همیشه باین دچاریم که باید برای افراد کار تهیه کرد. من مخالف با این نیستم که باید برای افراد کار تهیه کرد ولی تا آنجائیکه مزاحم کارهای لازمتر و واجبتر ما نشود و نظر مخالفت بنده با این بودجه از این لحاظ بود. يك قسمت دیگری که آقای اردلان هم بآن اشاره کردند

و ما باید برای آن فکر کنیم این است امروز که يك عده در مجلس شورای ملی بنام کارمند کار میکنند زندگی آنها را تأمین کنید و يك عمل غلط و اشتباهی در دو سال قبل شد و آن اضافه حقوق مستخدمین بود، فکر کردند که اگر حقوق آنها را دو برابر بکنند با وضعیت فعلی با آنها کمکی شده است، در صورتیکه این طور نبوده است و امروز مستخدمین دولت در واقع بعقیده بنده بیچاره ترین مردم و افراد این مملکت هستند (صحیح است) یعنی يك مدیر کل يك وزیر و یا اگر هر کسی را بخواهید از نظر مادی حساب کنید وضعیتش از يك بقال سر گذر هم حتی بدتر است و متأسفانه از این راه خیانت به فضیلت و تقوی کرده ایم و نمی شود توقع کرد از تهری دست فقیر که پا کداهنی نشان بدهد نمیگوئیم افرادی کدام نداریم، داریم ولی البته وقتی وسایل زندگی نیست خدای نکرده لغزشی پیش می آید آمدند حقوقش را کردند دو برابر بعد کردند چهار برابر (نمایندگان - چهار برابر نشده است) در صورتیکه سطح زندگی ۲۰ برابر بالا رفته است و فرضاً هم شده باشد چهار برابر بالاخره يك صد درصد گرفتند يك صدی هشتاد فرضاً شده باشد چهار برابر که حدا کثر هم باشد سطح زندگی بطور کلی بیست برابر ترقی کرده است پس باین دسته که يك جامعه بزرگی هستند در این مملکت چه کمک و اعانتی شده است؟ هیچ. از کی توقع دارید که صادقانه خدمت بکنند؟ از کسی که شام و نهار روزانه اش را ندارد بعقیده بنده این توقع بیجاست (صحیح است) حالا آمدیم این کار غلط را کردیم یعنی کردید و باین نتیجه رسیدید که الان تمام مستخدمین دولت در احوال هستند ناراضی از زندگی شان هستند بیائیم يك فکری بکنیم حالا که در موقع جنگیم و در موقع بدی واقع شده ایم و امیدواریم که رفع این نگرانی بشود و زندگی بوضع عادی خودش برگردد الان که ما در يك وضع غیر عادی هستیم برای مستخدمین يك حقوق ثابتی قرار بدهید ولی در عوض سعی کنید وسایل زندگی شان را برایشان آماده کنید هیچ معنی ندارد بيك کسی يك پولی بدهید که

در مقابل نتواند بودجه زند گیش را تأمین کند بنده از این لحاظ مخالفت کردم مخالفت دیگری ندارم .

رئیس - آقای ملک مدنی .

ملک مدنی - عرض کنم تذکراتی که آقایان فرمودند تقریباً يك كلياتی بود مخصوصاً آقای دولت آبادی اظهاراتی فرمودند که يك اصل کلی بود و گمان میکنم مورد قبول همه است این قضیه در کمیسیون بودجه دو سه جلسه صحبت شده است این اصلاحات و نظریاتی که ایشان اظهار کردند اگر بخواهیم بموقع عمل بگذاریم باید يك فکر اساسی بکنیم که هم سازمان دولت و هم سازمان مجلس با هم اینکار را انجام بدهند ولی متأسفانه بعقیده خیلی ها که یکی از آن جمله بنده هستم حالا موقع اصلاح نیست زیرا اول باید سطح زندگی را پائین بیاوریم يك گشایش و آسایش فراهم بکنیم آنوقت هم بنشینیم يك مطالعه عمیقی بکنیم که این کارمندان چه اعضاء مجلس و چه کارمندان دولت وقتیکه میگوئیم سازمان را کوچک کنیم برای آنها هم يك فکری بکنیم برای اینکه يك اشخاصی که آمده اند عمرشانرا در خدمت دولت یا در خدمت مجلس صرف کرده اند امروز نمیشود بهشان گفت آقا امروز که مجلس دوست عضو دارد صدتاشان

زیاد است و صد تا کافی است و البته وظیفه مجلس شورای ملی است که برای کلیه معضلات و مشکلات مملکت يك فکرها هم بکند و يك راه اساسی اتخاذ بکند و آنچه که بنظر بنده میرسد مذاکراتی هم بکروز در کمیسیون بودجه شد راه هم دارد منتهی يك مقداری از این مشکلات وابسته باین جنگ عمومی است که در تمام دنیا است و خوشبختانه نوید خاتمه جنگ و آمدن صلح داده میشود و امیدوارم که این جنگ بزودی در ظرف دو سه ماه تمام شود و بدبختی مردم دنیا خاتمه پیدا کند البته بعقیده بنده پس از اینکه صلح شد و سطح زندگانی پائین آمد باید يك تجدید نظری درسازمان ما آنچه در خارج و چه در مجلس کرد و آنوقت يك طرقی هم باید ایجاد کرد که يك اشخاصی را با يك مبلغ زیادتری بازگشسته کرد و يك پولی هم بآنها داد همانطوری که در

مؤسسات خارجی میکنند پولی که بروند دنبال کسب و کاری و با اینکه يك قسمت املاك خالصه دولت که بین کارمندان دولت تقسیم شود که پاشوند بروند آنجا زراعت بکنند و بهر صورت این نظریه ای که آقای دولت آبادی فرمودند بجا است ولی بعقیده بنده باید در سال آتی این منظور را بموقع اجرا گذاشت فعلاً تا جنگ خاتمه پیدا نکنند نمیشود اشخاص را بیکار گذاشت و يك مطلب دیگر راجع بکارمندان مجلس است که فرمودند همیشه کارمندان مجلس يك مزایائی نسبت بديگران داشته اند و باید این ترتیب محفوظ باشد بنده میخواهم عرض کنم که این ترتیب همیشه محفوظ بوده و خواهد بود برای اینکه کارمندان مجلس خوشبختانه از ابتدای تأسیس مجلس تا کنون کوچکترین امری که خلاف ترتیب باشد نکرده اند (صحیح است) همه آقایان شاهدند میدانند اگر سختی داشتند ، اگر اسباب وزندگی شانرا دربانگ رهنی گرو گذاشتند ولی عزت نفس خودشان را حفظ کرده اند (صحیح است) و این ترتیب همیشه برای اعضاء مجلس باقی است و آقایان همیشه قدردانی فرموده اید و اگر سهل انگاری هائی هم از نقطه نظر پاکیزگی و چیزهای دیگری شده است ولی يك اصل دیگری که همیشه مورد توجه آقایان بوده و هست این است که اعضاء کل و جزه مجلس پاکدامنی خودشانرا تا بحال حفظ کرده اند (صحیح است) .

رئیس - آقای فیروز آبادی .

فیروز آبادی - بنده خیلی متأسفم که الآن برج هفتم یا روز آخر برج ششم است و بودجه سال جاری مملکتی به مجلس نیامده است و این خیلی اسباب تأسف است نه ما می بینیم در مملکت مان کار زیادی داریم و نه اجزاء کم داریم ولی می بینیم که بودجه به مجلس نیامده است در قانون هم مینویسد: در ۱۵ اسفند باید بودجه سال آتی را دولت به مجلس بیاورد و بتصویب مجلس برسد و تا بحال که ماه ششم یا هفتم است هنوز نیامده است آخر این جهتش چیست که تا حال نیامده و باید زودتر به مجلس بیاید و آقایان و کلاتحت نظر بگیرند دقت بکنند و اصلاحاتی

بکنیم و همه افراد مملکت را باید در نظر بگیریم درست است جنگ است خرج زیاد شده ولی برای همه دشوار است و باید این اندازه ها زحمت را تحمل بکنیم مردم که از آمریکا پا میشود میرود آنطرف دنیا بارویا کار میکنند برای ده سال دیگرش ما يك روز نمی خواهیم يك قاتقمان کم بشود يك لباسمان کم بشود و این نمیشود .

رئیس - آقای مرآت اسفندیاری .

مرآت اسفندیاری - آقای فیروز آبادی نماینده محترم خیال کردند بودجه کشور مطرح است و فرمودند مقصودشان مخالفت نبود اینکه فرمودند تمام را باید در نظر گرفت البته باید همه را در نظر گرفت امریکائی که میرود بارویا نان دارد ما هم چیزی اضافه نکرده ایم و این حقوق که امروز باعضاء و اجزاء داده میشود تصور میکنم خرج بیست روزشان نمیشود البته باید نان آنها را داد و ازشان کارخواست دیگر اینکه فرمودند چرا اعضاء و اجزاء زیاد است شاید چهار پنج نفر اشخاص پیرمرد باشند که امروز کمتر میتوانند کار بکنند این اعضائی که دازیم تمام کار دارند بیکار هم نیستند بیکار هم نمیگردند و تصور میکنم هیچکدام از آقایان با بودجه مخالفتی نداشته حتی آقای فیروز آبادی هم مخالف نبودند

رئیس - آقای دکتر شفق فرمایشی دارید ؟

دکتر شفق - بنده راجع ببودجه مجلس مخالفم اگر آقایان مذاکرات را کافی میدانند که هیچ و اگر اجازه میفرمایند صحبت بشود بنده مخالفم .

رئیس - بفرمائید . بعد از ایشان پیشنهاد کفایت مذاکرات خواهد شد و رای میگیریم .

دکتر شفق - بنده با بودجه مجلس از باب این که به کارمندان مجلس حقوق داده شود مخالف نیستم از باب این مخالف هستم که چنانکه آقای مهندس فریور فرمودند بودجه تصحیح شده را حالا بدست ما داده اند و بایستی روی آن مطالعه شود و بنده از اولین اشخاصی هستم که اجازه خواستم و افسوس نه مذاق کینه بنده روی میزدم آن اندازه ها هتوی نبود و دیر شد و در باب اجازه ها بایستی

که لازمست بکنند و بعد بموقع اجرا بگذارند ولی متأسفانه تا امروز نشده است يك تأسف دیگر بنده این است که ما باید تمام مملکت را در نظر بگیریم در اصلاح کار مردم نه اینکه اشخاصی را که تحت نظرمان و نزدیک نظرمان هستند و از خارج صرف نظر بکنیم باید عموم را در نظر بگیریم فعلاً زمان جنگ است و زمان جنگ که شد هر کس باید باندازه خودش تحمل بار جنگ را بکند و تحمل بار جنگ برای ما این است که يك مقداری از چای مان را کم بکنیم يك مقدار از لباسمان را کم بکنیم يك مقدار از قماشمان کم بکنیم همه اش را دلسوزی کردن بجهت يك محلی و صرف نظر کردن از محل دیگر این خارج از انصاف است ما باید بتمام اطراف نظر بکنیم و این خرجی را که میکنیم برای سد بندی و کارخانجات مملکت بکنیم سد بندی بکنیم که آبیاری درست بشود کارخانجات بیاوریم که مردم در آنجا کار بکنند و نان بخورند و این همه جمعیت در این ادارات از برای چیست و چکار میکنند . بودجه بلدییه باید ده یکش داده يك ونیمش خرج اداره بشود (بعضی از نمایندگان - این بودجه مجلس است) میدانم ملتفت هستم ولسی میخواهم از موقع استفاده کنم و بدی وضع مملکت را در ضمن عرض کنیم در اینجا صحبت کرد از اینجا باید شروع بشود همه گفتگو در اینجا میشود و هیچ دلسوزی بجهت خارج نمیشود و استدعا دارم از دولت که بودجه سالیانه را که شش ماهش گذشته زودتر بیاورند دیروز هم اشعاراً عرض کردم ما باید نظر اعمال دولت باشیم هر کاری که دولت انجام نداد باید بدولت بگوئیم انجام بدهند اگر ندادند برویم خدمتشان خواهش بکنیم انجام بدهند و اگر ندادند اینجا سؤال و استیضاح داد و فریاد تا انجام بدهند وزارت قبول کردن معنایش فقط قبول کردن نیست معنایش این است که بار باید قبول بکنند باید کار بکنند نباید وزارت را اسباب آسایش خود قرار بدهند اگر وسیله آسایش قرار بدهند اسباب خرابی مملکت میشود و در ضمن میخواستم عرض کنم که ما اگر خرج میکنیم باید برای امسالیات مملکت بکنیم برای همه چیز مملکت

قربان يك فكري كرد . بنده خوانده ام در يكجا كه بيزمارك معروف مسافرت ميكرد در يك مهمانخانه وارد شد و در آنجا حرف و داد و بيداد زياد بود هر چه صدا كرد بسراغش نيامدند بمدير مهمانخانه شكایت كرد مدير مهمانخانه گفت صدايشتر بكنيد يك دفعه ديدند تفنگي در رفت يك تفنگ شكري آنجا بود خالی كرد مردم جمع شدند گفتند چه بود گفت گفتيد صدايشتر بكنيد من هم چاره ديگري نداشتم حالا آقایان منشی ها بايد لطف بفرمایند وقت بفرمایند كه نوبت هر كس بجای خودش محفوظ باشد . بنده يك كلمه را كه الان چندین نفر از آقایان فرمودند مأخذ این چند كلمه عرض خودم قرار میدهم و آن هم این بود كه مجلس باید سرمشق باشد برای سایر ادارات به تسنن معروف یونان گفتند اگر میخواهی یونان آباد بشود اول قلب خودت را آباد کن بعد اطرافیان خودت را بعد آن اصلاح می شود بعد هم یونانستان آباد میشود

ما هم اگر بخواهیم ایران بخصوص از حیث سازمان دولتی بخصوص از حیث وظیفه شناسی آباد شود بخصوص در يك مملکت دمكراسی اول باید مجلس سرمشق باشد و خدا شاهد است وایمان بنده این است كه مجلس كه شش ماه است بنده آنجا هستم بهیچوجه من الوجوه سرمشق نیست و بالعكس سرمشق بسیار بدی است از حیث كار اداری يك نکته را عرض میکنم بنده از روی این اوراق نمیتوانم مدعی باشم كه اعضاء و كارمندان مجلس كار نمیکند بنده نمی توانم ولی يك چیز را میدانم و متذکر میشوم و آن این است كه در سازمانهای كشور كمیت كار همیشه ملحوظ بوده است یا اگر به تعبیر دیگر بخواهم بگویم سطح كار و عرض كار ملحوظ بوده است و عمق و ارزش كار و والور كار بهیچوجه ملحوظ نبوده است در فرنگستان كه ما نسخه ای از طرز زندگی آنها را برای خودمان سرمشق قرارداده ایم پنجاه سال است بلکه بیشتر است در آنجا يك تریبی پیش آورده اند . . .

(چند دقیقه عده برای مذاکره كافی نبود)

دكتر شفق - عرض میكردم كه کیفیت كار اساس كار است اینكه می بینیم در تمام ادارات هر جا میرویم مردمی

مدت شش ماه تمام است يك ربع دوره مجلس شورای ملی است كه ما اینجا هستیم كاری كه سرش به تنش ارزش داشته باشد ما انجام نداده ایم و بقول معروف در مقابل این شندرقاز حقوق باید كارهایی انجام بدهیم نه اینکه بنده عرض میکنم در مقابل حقوق كرو كشی میکنم و این فرصتی است كه بنده استفاده میکنم و عرض میکنم شش ماه از مدت و كالتمان گذشت و كاری انجام نداده ایم هفت و هشت تا لایحه و طرح هست كه بعضی هایش هم مهم است همینطور مانده است و هر وقت صحبت كار میشود باید ملت ایران بدانند كمیسیونهای مجلس مرتب حاضر نمیشوند (صحیح است) كمیسیونهای داریم تا امروز دو مرتبه منعقد نشده اند كمیسیون داد گستری و كمیسیون فرهنگ كه بنده متأسفانه رئیس كمیسیون فرهنگ هستم جز دو مورد جمع نشدند و چون مسائل مهم در مجلس باید توسط كمیسیونها تهیه بشود تهیه نمیشود آنوقت می آئیم اینجا یا تعطیل میکنیم و یا در آن بیرون چای میخوریم ولی البته حالا میخوریم چون تا بحال ماه رمضان بود و هر وقت بیکار میمانیم قسم میخوریم ماه رمضان چون چای نبود قسم خوردیم و اگر حرف اعتبار نامه شد يك اعتبار نامه می آوریم دوسه جلسه سر اینكار مبارزه میکنیم و آقایان در سر این موضوع خرده حساب هاشان را خدای نكرده تصفیه میکنند و مردم هم منتظر اند كه ما برای آن بدبخت ها چاره جوئی كنیم نتیجه اینطور میشود آقایان نمایندگان مجلس مسئولند مسئول وجدانی هستند باید سر وقت ساعت نه كه شش ماه است میگوئیم حاضر بشوند حاضر نمیشوند كمیسیونها هم مسئولند بنده پیشنهاد میکنم ترتیب تأمین اجرای جریمه نسبت به كمیسیونها هم بشدت از طرف هیئت رئیسه اجرا شود (صحیح است) کسی كه نمیتواند عضو يك كمیسیون بشود باید استعفا بدهد مسئول است ، كمیسیون حق ندارد لویایح دولت و كارهای لازم را معطل بگذارد و انجام ندهد (جمعی از نمایندگان - اسامی شان را بفرمائید) الا اسامی شان را عرض میکنم ، اعضاء محترم تمام كمیسیونهای مجلس (خنده

نمایندگان) باستثنای يك عده كمی (هاشمی - آقای دكتر بفرمائید كه رؤسای كمیسیون هم حاضر میشوند) در باب كمیسیون عرایض نظر بنده این است كه يك آئین نامه تهیه بشود تشكیلات مفصل داده شود كمیسیون عرایض بتواند چنانكه شاید و باید بدرد مردم برسد . آقایان خوب میدانند كه رسم ادارات بر این است وقتی يك شاكي پیدا شد رئیس اداره مینویسد رجوع شود بفلانكس او هم پایش مینویسد مراجعه شود به فلانكس آخری هم دوسه كلمه حرف جواب میدهد البته كمیسیون عرایض مجلس از این نظر هم باید سرمشق قرار گیرد بنده با تصویب بودجه مجلس مخالف نیستم ولی این نظریات بایستی بخصوص از حیث سازمان و از حیث وظیفه شناسی خود آقایان نمایندگان ملحوظ بشود

رئیس - آقای تهرانچی

تهرانچی - فرمایشاتی كه نماینده محترم ایراد فرمودند راجع به توزیع بودجه مجلس قبل از بدست و چهار ساعت بطوریکه آقای مرآت اسفندیاری هم فرمودند از طرف كارمندان مجلس دبروز شروع بتوزیع شده است (مهندس فریور - والله امروز صبح دادند اگر هم قبول ندارید) ولی به بعضی از آقایان ممكن است دیر رسیده باشد یعنی بمجلس كه تشریف آوردند داده شده باشد (مهندس فریور - به کی دیر دادند بفرمائید) از آن گذشته اصل لایحه را كه در هفته گذشته طبع و توزیع کردند و هیچ فرقی ندارد و اصلاح زیادی نشده است و اگر آقا میخواهند مطالعه كنند اینقدر محال بود اصلاحی كه بعمل آمده فقط تبصره ای است كه در كمیسیون اضافه کرده اند والا كمیسیون در اقلام آن هیچ دخالتی به عمل نیاورده است و اینکه نماینده محترم راجع بزایدی و كمی كاركنان مجلس فرمودند كاركنان مجلس عبارت از اینها هستند كه عرض میکنم یکی تند نویسی است یکی محاسبات است یکی بهداری است اینها است وابسته اینها وظایفی كه دارند برای پذیرائی آقایان و از برای نوشتن نطقهای آقایان و ارزش كار مجلس با آقایان است و البته این ایرادی كه فرمودند كه كار باید عمق داشته باشد ارزش كار مجلس آن است كه

آقایان نمایندگان میکنند والا آقایان مستخدمین مجلس وسایل کار آقایان نمایندگان را فراهم میکنند و آن قسمتی هم که فرمودند در بیرون باغ مجلس کثافت است این را باید عرض کنم که این از وظایف کارکنان مجلس نیست این باشهر داری است و البته مجلس شورای ملی باندازه ای مستخدم ندارد که خیابان شهر را تمیز کند و اینکه پیشنهاد کفایت مذاکرات داده شده بود این چون بودجه است بنده تصور میکنم که اجازه داده شود آقایان صحبت هاشان را بکنند مانعی نخواهد داشت برای آنکه اگر مطالبی دارند گفته شود وبعد از آن پیشنهاد کفایت مذاکرات بشود.

رئیس - پیشنهاد ختم مذاکرات شده است و بعضی صحبت ها هم شد که می بینیم همه اش روی کلیات است درمواد هم میشود حرف زد حالا این پیشنهاد شده است بسته است بنظر مجلس ولی ممکن است بعضی آقایان اگر حرفی دارند در ضمن مواد بفرمایند آقای دکتر زنگنه پیشنهادی کرده اند خوانده میشود اگر مخالفی هست صحبت می کند بعد رأی میگیریم:

پیشنهاد میشود که بکلیات مذاکرات رأی گرفته شود
جمعی از نمایندگان - رأی بگیریید
رئیس - رأی میگیریم بکفایت مذاکرات در باب کلیات بودجه آقایانی که موافقت قیام فرمایند (اکثر قیام نمودند) تصویب شد رأی میگیریم ب ورود در شور مواد آقایانیکه موافقت قیام فرمایند (اکثر قیام نمودند) تصویب شد ماده اول مطرح است:

قانون

بودجه سال یک هزار و سیصد و بیست و سه مجلس شورای ملی ماده اول - برای مقرری و هزینه دوازده ماهه سال یک هزار و سیصد و بیست و سه مجلس شورای ملی مبلغ هجده میلیون و ششصد و چهار هزار ریال (۱۸۶۹۴۰۰۰) موافق فقره (۱) تا (۵) پیوست اعتبار بکاربرداری مجلس داده میشود. تبصره - بکاربرداری مجلس اجازه داده می شود که مک هزینه مربوط به مجلس شورای ملی و چاپخانه را (موضوع

بنده از خودم می پرسم، خیال می کنم آقایان هم جواب مثبتی راجع باین موضوع ندهند، راجع به تشکیل کمیسیون هاو راجع بوضعیت اداری مجلس بنده چیزی نمیخواهم عرض کنم زیرا آقای دکتر شفق تذکرانی فرمودند و توضیح کافی هم دادند ولی بنده خیال میکنم بیشتر نواقص کارمان از آئین نامه است، اگر کمیسیونی برای تجدید نظر در اطراف آئین نامه تشکیل میشد و در اطراف آن صحبت میشد و کلارا ملزم می کرد که مرتماً حاضر شوند در کمیسیونها بیشتر مراعات حضور را بکنند مسلماً در بیشتر کمیسیونها بکارها و قفله حاصل نمیشد ولی يك نکته ای را که میخواستم خدمت همکاران گرامی خودم عرض بکنم این است که مانمایندگان مجلس شورای ملی متأسفانه برخلاف اصل انفکاک قوا از حدود وظایف خودمان خارج میشوند نمایندگی ملت امروز معنایش این شده که اگر يك آدم بسیار خوبی باشد منافع مشروع حوزه انتخابی خودش را حمایت میکنند و اگر متأسفانه برخلاف وظیفه بخواهد قدم بر دارد منافع غیر مشروعی را ممکن است حمایت بکنند ولی در حال به قول یکی از علماء که میگوید نمایندگی مجلس شورای ملی امروز معنایش این شده که یکدسته که در مراکز انتخابی خودشان بعنوان سفارت و نمایندگی از منطقه خودشان در پایتخت انتخاب میشوند و صرفاً روی منافع خودشان صحبت میکنند و حال آنکه مطابق اصل ۳۰ قانون اساسی ما همه نماینده ملت ایرانیم و بایستی قبل از هر چیز از منافع و مصالح ملت ایران حمایت بکنیم و این يك اصلی است که ما باید توجه بکنیم و این حمایت متأسفانه فراموش شده است و غالباً این مداخله از مناطق محلی بصورت مداخله در قوه مجریه درمی آید و بنده خودم چون يك کاریز تمتد اداری داشته ام میدانم چقدر مشکل است برای متصدیان ادارات وقتی که يك نماینده وارد اداره میشود در شانيد يك توقعات و تقاضاهائی بکند که با منافع و مصالح عمومی آن وزارت خانه تطبیق بکند (یکی از نمایندگان کان - کی این کار را کرده) بنده که مدتی کن نیستم (نمایندگان کان - آقایان خود را این حرفها را فرمایند) (رئیس - آقا از دستور خارج بشوید)

بنده حالا و کیدن مجلس هستم بنده راجع بوظیفه نمایندگی مجلس که از ملت حقوق میگیرند صحبت میکنم و خیال میکنم که این مربوط بودجه مجلس است و بنده میخواهم عرض کنم شاید بمذاق آقایان خیلی بد باشد ولی این حقیقت ملی را میبایستی گفت که امروز یکی از عوامل فلج شدن کارها در وزارتخانه هاما هستیم این را باید اعتراف کرد آقا (یکی از نمایندگان کان - مانیستم آقا شاید شما همبید) ... هستیم آقا متأسفانه هستیم اگر شما وزرای باشه اتمی داشتید میآمدند پشت این تریبون و حقایق را میگفتند (من آت اسفندیاری - خودتان این طور هستید چرا بی احترامی میکنید؟)

دکتر عبده - ... صحبت بی احترامی نیست اینطور نیست آقای مرآت ...
مرآت اسفندیاری - حق ندارید آقا چرا يك عده با شرافت نهمت میزنید؟

دکتر عبده - ... آقای مرآت صحبت از اصول است صحبت بی احترامی و توهین نبود آقای مرآت بنده نکتم که شما از مقام خودتان روی سوء نیت استفاده میکنید اجازه بفرمائید عرض میکنم که همکاری آقایان به بنده اجازه میدهد که بنده يك حقایقی را عرض بکنم و بنده نخواستم با آقایان برخلاف نراکت عرض بکنم، آقایان خواستم يك خطری که حکومت ملی ما را امروز تهدید میکند آن خطری را عرض کنم همان خطری که حکومت ملی فرانسه را تجزیه کرد و دولت فرانسه و ملت فرانسه را بروز سیاه نشانید.

طوسی - چرا اسم اشخاص را نمیگوئید چرا این کار را میکنید چرا با اشخاص توهین میکنید
دکتر عبده - ... من نمیخواهم بگویم که شما روی سوء نیت این کار را میکنید ...
هاشمی - آقای دکتر اسم اشخاص را بگویند بی جهت توهین نکنید آقا (همه نمایندگان کان - زنگنه رئیس)
طوسی - آقا شما این دروغها را چه جرات دارید خانه تان نگاه میدارید!

دکتر عبده - ... اجازه بفرمائید تا توضیح بدهم اجازه بفرمائید!

رئیس - تنفس داده میشود.

(در این موقع جلسه بعنوان تنفس تعطیل و بفاصله يك ربع ساعت مجدداً تشکیل گردید.)

رئیس - آقای هاشمی.

هاشمی - بنده نخست بعنوان تذکر نظامنامه خواستم عرض کنم علت اینکه آقایان همه شکایت دارند که کارها نمیکند این است که کارهای مورد بحث گفته نمیشود و اغلب آقایان نمایندگان از موضوعات منحرف میشوند (صحیح است) الا آن موضوع بودجه مجلس است و ملاحظه میفرمائید که مذاکرات بکجا رسید و يك قسمت پیشنهادات عجیب و غریب روی میز بنده است استدعا میکنم در موضوع صحبت بفرمائید.

دکتر عبده - عرض میکنم که اولاً بنده از آقایان معذرت میخواهم زیرا خیال کردند آقایان که بنده نظر سوئی دارم و حال آنکه اینطور نبود شاید در تعبیراتم قصوری بود و حال آنکه بنده بهیچ يك از آقایان جسارت نمیکند و این حقرا هم ندارم و بخودم اجازه نخواهم داد. بنده نخواستم عرض بکنم که دخالت آقایان در قوه مجریه روی سوء نیت است و حال آنکه تاریخ نشان میدهد که در حکومت های پارلمانی دنیا اگر نماینده دخالت کرد البته این قوه مجریه را ضعیف میکند قوه مجریه که ضعیف شد نمیتواند کار بکند (نمایندگان - صحیح است). شما اکثریت که امروز باین دولت رأی دادید برای این است که حکومت پارلمانی متزلزل نشود برای اینکه اصل انفکاک قوا کاملاً مراعات شود برای اینکه لازم است اصول حکومت پارلمانی را روی حسن نیت رعایت بکنیم (صحیح است). بنده عقیده دارم که هیچکدام از نمایندگان ملت سوء نیت ندارند و اگر مداخله هم میکنند روی حسن نیت است و نظری ندارند که سوء استفاده نمایند و اعمال نظر نکنند بلکه آقایان روی حسن نیت این کار را میکنند (صحیح است) و شاید این مداخله

در مجلس تصویب نشد) که اصل ۸۲ تفسیر گردیده و تبدیل محل مأموریت قضات در اختیار وزارت دادگستری گذاشته شده است. اکنون بیش از سیصد سال میگذرد و از تجربیات حاصله معلوم گردیده که ضرر این کار بیش از نفعی بوده که در نظر داشته اند (فاطمی - نفعی نداشته) و مداخله قوه مجریه در تغییر و تبدیل قضات اساس استقلال آنها را متزلزل میکند (صحیح است) و در بنیان عدالت کشور که پایه کلیه اصلاحات میباشد رخنه وارد میسازد (صحیح است) لذا از چندی باین طرف لزوم الغای تفسیر اصل ۸۲ مورد توجه واقع گردیده و نمایندگان محترم نیز مکرر در این خصوص اظهار علاقمندی فرموده اند. باین جهت موضوع استقلال قضات را دولت جزء ماده اول برنامه خود قرار داده و لازم دانست در اولین جلسه مجلس شورای ملی که پس از رأی اعتماد بدولت تشکیل میشود لایحه آنها را با قید يك فوریت تقدیم نماید. نکته ای را که باید اضافه نمایم این است در عین حال که استقلال قضات در قانون اساسی تامین شده محاکمه آنها را هم پیش بینی نموده اند زیرا همان طوریکه قاضی باید مستقل باشد تا بتواند بدون دخالت دیگران و بدون نگرانی از اینکه شغلاش را بگیرند یا از نقطه بنقطه دیگرش بفرستند رأی خود را بدهد قوانین شدیدی برای محاکمه انتظامی او وضع شده (صحیح است) و در وزارت دادگستری دستگاهی برای نظارت در کار قضات وجود دارد و دادستان دیوان کشور مطابق قانون مأمور است که قضات متخلف را در دادگاه انتظامی تعقیب نماید (صحیح است) بنده هفت سال متوالی افتخار خدمت در قسمتهای مختلف دادگستری را داشته ام و از موقعی هم که عدلیه را ترك نموده رابطه خود را با قضات حفظ کرده ام میتوانم از روی اطلاع و بجزئیات عرض کنم که در محاکم ما از دیوان کشور تا کوچکترین دادگاههای بخش قضات دانشمند یا کدامن بسیار هستند (صحیح است) که سختی های زندگی را تحمل میکنند و دست از شرافت خود بر نمیدارند (صحیح است) ولی چون احتمال دارد اشخاص ناباب هم در این دستگاه عدالت راه یافته باشند با

روزی رخنه نمایند باید مراقبت نمود کسانی که صلاحیت این شغل شریف را ندارند بطریق قانونی از دستگاه عدالت دور بشوند (صحیح است) باین نظر سابقاً قانونی وجود داشت که دیوان عالی انتظامی ضمن رسیدگی بتخلفات قضات میتواند بصلاحت اخلاقی و علمی آنها نیز رسیدگی نماید و حکم بدهد ولی آن قانون هم متأسفانه لغو گردیده این است که در طرح تقدیمی ماده مخصوصی برای تأمین منظور پیش بینی شده است (صحیح است).

رئیس - در جلسات آتی بنوبه خودش مطرح میشود مهندس فریور - يك فوریت دارد.

رئیس - هر وقت مطرح شد بفریورش رأی گرفته میشود آقای وزیر دارائی

[۴ - تقدیم لایحه دوازدهم بودجه کل کشور]
وزیر دارائی - این لایحه در دوازدهم بودجه کل کشور است که با قید يك فوریت تقدیم مجلس محترم شورای ملی میشود. (مهندس فریور - آقای يك فوریت دارد).
فاطمی - بفریورش باید رأی بگیرید.

[۵ - معرفی آقای اشرفی به سمت معاونت نخست وزیری]

رئیس - آقای نخست وزیر فرمایشی دارید بفرمائید
نخست وزیر - آقای اشرفی که مدتی است سمت معاونت نخست وزیری را در دست دارند و در این مدت شایستگی و لیاقت خود را ابراز داشته اند. برای اینکه کمک بیشتری بهیئت دولت بنمایند ایشان بسمت معاونت پارلمانی معرفی میشوند (نمایندگان - بسیار خوب است مبارک است)
رئیس - حالا آقایان میخواهند که آن لایحه مطرح شود (نمایندگان - بلی) مسئله بودجه در میان بود (صحیح است)

طباطبائی تجدد - بودجه باید تمام بشود بعد ...
رئیس - آقای طوسی.

طوسی - همان طوریکه آقای طباطبائی تجدد فرمودند این بودجه در میان است و کارش هم نصفه تمام است یعنی نزدیک بانجام است اجازه بفرمائید که آن را تمام بکنند و تصویب بشود بعد آنرا بکشنده مطرح نمایند

رئیس - آقای دکتر معظمی

دکتر معظمی - چون لایحه اینکه از طرف آقای وزیر عدلیه تقدیم شد بابت بیگ فوریتش رأی گرفت که بکمسیون برود تا مامی ندارد که رأی گرفته شود ولی لایحه اینکه آقای وزیر دارائی دادند چون لایحه عالی است رأی آن نباید بعد از رأی کمیسیون بودجه مجلس باشد و گمان میکنم که با این نظر کسی مخالف نباشد.

رئیس - مواد لایحه استقلال قضات قرائت میشود:

ماده اول - از تاریخ تصویب این قانون ماده یک و سه قانون تفسیر اصل ۸۲ متمم قانون اساسی مصوب ۲۶ مرداد ۱۳۱۰ ملغی میشود.

ماده دوم - هر گاه راجع بشود رفتار و اخلاق یکی از مستخدمین قضائی گزارشی و یا اطلاعی بوزارت داد کستری برسد وزارت داد کستری مکلف است در هفتی که از یکماه تجاوز نکند اطلاعات و پرونده امر را با نظر خود بوسیله دادستان کل بداد گاه عالی انتظامی بفرستد که نسبت به صلاحیت او رسیدگی کرده رأی بدهد و همچنین داد گاه عالی انتظامی در ضمن رسیدگی بتخلف انتظامی که مستوجب مجازات پدش از درجه سوم باشد بصلاحیت اخلاقی و علمی مستخدم قضائی رسیدگی خواهد نمود و طرز رسیدگی موکول بنظر داد گاه است. رأی داد گاه عالی انتظامی اعم از اینکه دائر بصلاحیت یا عدم صلاحیت باشد در ظرف ده روز پس از ابلاغ به محکوم علیه یا دادستان کل قابل تجدید نظر خواهد بود.

رئیس - یک فوریت مطرح است (نمایندگان مخالفتی نیست)

طباطبائی - بجهت - بنده با فوریت مخالفت نمیکنم علت اینکه تقریباً بعد از ده سال دولت مجلس با وجود آن همواره لایحه های به مجلس ابراهیم ثابت بر این است که در آن موقع یکی ادوا اصل از قانون اساسی اول طرف مجلس تفسیر شده و فرست بر ای مطالعه کافی نموده و البته مقتضیات هم طوری بود که در این باب مجلس همی موافقت است صحبت کند یک

واقعا صالحند میبایستی با سه فوریت میدادند برای این که ما نمیدانیم که آقای صالح چند روز دیگر سر کار هستند (خنده نمایندگان) بنا بر این بهتر است که این کار زودتر بگذرد و تمام شود این است که بنده خواهش میکنم که آقایان موافقت فرمایند که این به کمیسیون مراجعه نشود و در آنجا ضبط نشود چون یک مطلبی است که سه سال است در جریان است و محتاج به بحث نیست.

رئیس - رأی میگیریم بفوریت لایحه پیشنهادی آقای وزیر داد کستری آقایان موافقین قیام فرمایند؟

(اکثر برخاستند) تصویب شد.

[۶ - بقیه مذاکرات در بودجه مجلس]

رئیس - رجوع میشود بکمسیون، شروع میکنیم به بقیه مذاکرات بودجه مجلس، اگر مخالفی نیست رأی بگیریم (نمایندگان - رأی رأی)

رئیس - بعد از آقای دکتر عبده باید موافقین حرف بزنند آقای هاشمی بفرمائید.

هاشمی - با اینکه نوبت خود بنده بود میخواستم پیشنهاد ختم مذاکرات را بکنم که بودجه مجلس بگذرد زیرا مدت دو ماه بلکه متجاوز است که کاربردازی مجلس بضمیمه هیئت رئیسه مجلس دقت کافی و وافی نسبت به نیازمندیهای مجلس و کارمندان مجلس نموده اند تا وقتی که باین صورت در آمده است اگر آقایان موافقت فرمایند که زودتر بگذرد منتهای عنایت و توجه است نسبت بوعده هایی که بکارمندان مجلس داده ایم و اینکه آقای کاظمی طی صحبتشان از جزئی نقیصه نظافت محوطه مجلس صحبت کردند میخواهم عرض کنم متأسفانه یک قسمتهائی است که تا به جریان عمومی کشوری است آقا شما امروز وضع خدایانهای شهر را میتوانید مقایسه کنید با چهار سال قبل البته در هر جا و هر قسمتی که ملاحظه میکنیم یک واقعه پیدا شده ولی با عدم تکفوی در آمد کارمندان جزم مجلس با این هزینه امروز بنده بنوبه خودم از کارمندان جزو مجلس تشکر میکنم که با نهایت خوبی انجام وظیفه کرده اند و چنانچه ملاحظه کرده اید

کارمندان جزء تا ساعت ده هنگامی که کمیسیون هست فراکسیون هست مشغول انجام وظیفه هستند و باندازه که ممکن بود مبلغ خیلی جزئی در بودجه گذاشته شده است که باشخاص عائله دار کمک شود این است که بنده استدعا میکنم موافقت فرمایند که مورد مراعات قرار بگیرند (صحیح است) و بنده در سایر قسمت ها وارد نمیشوم تقاضا میکنم زودتر رأی گرفته شود (بعضی از نمایندگان - مذاکرات کافی است). (ببین اسفندیاری - اجازه میفرمائید بنده عرضی دارم)

رحیمیان - آقا اجازه میفرمائید بنده در اطراف ماده ۱ میخواهم صحبت کنم.

رئیس - آقای رحیمیان.

رحیمیان - یک مطلبی را میخواستم بعرض آقایان برسانم در اینصورت شصت نفر از رتبه ۵ تا رتبه ۹ در مجلس کار میکنند فکر بکنید ما اگر چنانچه دارای تشکیلات مرتبی باشیم این شصت نفر رتبه ۵ رتبه ۸ و نه میخواهند که این مملکت گرسنه و برهنه را اداره بکنند من نمیدانم در این مجلس چه کار های مهمی است که ما شصت نفر دارای رتبه پنج و نه داشته باشیم شما همه می گوئید که ما برای مملکت بایستی خدمت بکنیم خودتان را اصلاح کنید مجلس چه دارد که شصت نفر رتبه ۸ و ۹ در آن خدمت کنند بنده راجع به کارمندان جزء صحبت نمیکنم و راجع بشصت نفر، هشت ماه است که بنده در طهران هستم و بنده نمی بینم کاری که شصت نفر رتبه ۸ آنرا اداره بکنند چه بوده و این ها در تمام وزارت خانه ها است و عرض می کنم که اگر تمام کارمندان کشوری را نمی شود خارج بکنند صدی پنجاه آنها را که از نظر تحمیل و یا از نظر غرض شخصی یا برای دزدی داخل ادارات شده اند آن ها را خارج بکنند و حقوق آنها را بسایرین که صالح ترند بدهند این مملکت اداره خواهد شد (صحیح است)

امینی - آنها از گرسنگی بمیرد.

رحیمیان - ... آقای امینی بنده قول میدهم از این بهتر اداره بکنند بنده راجع بکارمندان چیزی نمیگویم

بنده راجع باین شصت نفر رتبه ۹ عرض میکنم که در اینجا چکار می کنند و چه کاری انجام میدهند این را بفرمائید (هاشمی - در اداره مجلس کار میکنند) و یکی هم راجع به مذاکرات آقای دکتر عبده است که موقعش گذشت پس عریض بنده همین ها است که عرض کردم.

رئیس - آقای طوسی

طوسی - خیلی متأسفم که طرف صحبت بنده يك همکارو همسایه محل انتخابیه بنده است آقای رحیمیان نماینده محترم اطلاع عمیقی از وضع داخلی این جا ندارند خیلی خوب بود بجای این که اظهار مخالفت میفرمودند و فرمودند که این شصت نفر چه خدمتی میکنند و اینها کی ها هستند؟ آقای این مجلس شورای ملی این وضعیت و این بنا مرهون همان جمعیت است که فعلاً در مجلس هستند چرا که اینها جان داده اند از اول مشروطیت صدمه خورده اند بالاخره امروز رتبه پنج شده اند شما تشریف ببرید سری هم بسایر ادارات بزنید و يك قدم جلو تر بگذارید به بینید وزارتخانه ها هم چطور است. این جا چند روز پیش در همین مجلس میگفتند مدیر کل زنگ میزند که پیش خدمت بیاید لکن پیش خدمت نمیرود و میگردد آقا میدانند که من نمیروم باز هم زنگ میزند اینجا برخلاف این طور نیست تشریف بیاورید در توی اطاق ها ملاحظه کنید که آنچه کارمند کار میکند کاملاً انجام وظیفه میکند شما اگر ملاحظه کردید که نواقصی در کار هست و این عده زیادی است آ بوقت نمیتوانید گله بکنید و این ها تمام وقتی که در این سرسرا می آیند شما اطلاعی ندارید ببخشید چون شما همکار عزیز بنده هستید خیلی ناگوار بنده است که توجه دقیقی نفرمودید، ببخشید مطلبی میخواهم عرض کنم حضرت آقای فیروز آبادی در يك دوره که این جا تشریف داشتند وقتی که هزینه ای می آمد به مجلس میگفتند نصفش را بدهید تا رسید با آنجائی که مرحوم هزار جریبی که نماینده مجلس بودند ایشان پیشنهادی کرده بودند که پانصد هزار جریبی باشد چرا هزار جریبی باشد امروز هم بیانی فرمودند به مخالفت بنده عرض میکنم شما تشریف بیاورید وضعیت را

اینها را از اینجا دور کنند. اما راجع به اینکه نوشته شده است قانون گذاری و در جای دیگر مینویسد اداره قوانین و همچنین در يك جا نوشته میشود اداره دفتر و در جای دیگر دبیرخانه در صورتی که منظور از دبیرخانه همان دفتر است که دبیرخانه شده است و در اینجا نوشته است دبیرخانه و همچنین در يكجا اظهار شده است قانون گذاری و در جای دیگر اظهار میشود اداره قوانین و بعد هم اعتبار خصوصی قانون گذاری است که در اینجا نوشته شده است چون بنده این ها را نتوانستم بفهمم این بود که تقاضا میکنم که آقای مخبر یا آقای مرآت توضیح بفرمائید که بنده هم قانع بشوم.

طوسی - اجازه میفرمائید.

رئیس - بفرمائید

طوسی - عرض کنم که این قانون گذاری عبارتست از تمام دوایر یعنی مجموع دوایر قانون گذاری که جمع شد میشود قانون گذاری (اما دبیرخانه که فرمودید عبارت از دارالانشاء سابق وزارتخانه هاست و دفتر عبارتست از کابینه سابق بنابر این این چیزی اضافه ندارد زیرا این دفتر همان کابینه است بنام قدیم و همان دارالانشاء است بنام سابق که حالا شده است دبیرخانه اما دایره قانون گذاری یعنی تهیه قوانین که جزء قانون گذاری است قانون گذاری عبارتست از چندین دایره که ثبت است و ضبط جاری است و قوانین است دبیرخانه است و تند نویسی است و ارسال مراسلات که مجموعاً میشود اداره قانون گذاری (امینی - ما که چیزی نفهمیدیم سر کار فهمیدید؟) زیرا در نظامنامه تصریح شده است که اداره مجلس بدو قسمت منقسم میشود کار پرداز و قانون گذاری آنجا را که میگفتند تقنینیه حالا قانون گذاری است کار پرداز و چندین شعبه دارد و قانون گذاری هم چندین دایره دارد. یکی قانون گذاری است یکی اداره قوانین اداره قوانین یعنی اداره تهیه قوانین و اگر آقایان با قلام مراجعه بفرمائید موضوع حل میشود اولاً قانون گذاری که مینویسد دو قلم است معاونت اداری مجلس و بازرسی مجلس (یکی از نمایندگان آقا معاونت اداری مجلس هم قانون گذاری است) اما قانون گذاری

بفرمائید تهیه قوانین غیر از این است یعنی قانون گذاری که تمام ادارات مجلس برای تهیه قوانین است اما اداره تهیه قوانین اداره است که تمام قوانین وضع شده را جمع میکند و تهیه میکند و ابلاغ میکند و اداره مخصوصی هم دارد که هر يك از آقایانی که محتاج باشند آنجا مراجعه می کنند و قوانین گذشته را می گیرند پس این قانون گذاری غیر از آن قوانین است اما اداره دفتر همان کابینه است در این اداره دفتر رئیس است و منشی و کارمند، خوب، دبیرخانه باید تمام این مراسلاتی که به مجلس می آید برایش جواب نوشته شود و جواب داده شود و این کار دارالانشاء است (یمین اسفندیاری - اعتبار قوانین جزو قانون گذاری محسوب میشود پس این اضافه اعتبار برای چیست؟) (فاطمی - برای طبع قوانین)

مخبر - این اعتبار را میگذارند برای این قوانین که چاپ میشود چون اینها کاغذ میخواهند خرج چاپخانه میخواهند برای اینکه قوانین و لوايح را طبع بکنند

صفوی - اجازه میفرمائید؟

رئیس - بفرمائید

صفوی - عرض کنم که البته وقت گذشته و الان یکساعت بعد از ظهر است و آقایان هم خسته شده اند ولی ما بایستی بيك بودجه ای رأی بدهیم که ارقامی را که در آن نوشته شده است بفهمیم و بدانیم بچه رأی میدهم (صحیح است) اگر توجه بفرمائید آقایان هیچکس از این ارقام متأسف نیست و مخصوصاً از نقطه نظر کارمندان مجلس شورای ملی که همیشه صدیق و خدمتگزار و وفادار بوده اند. همه کارمندان جزء که ما موافقیم که با آنها کمک مؤثری بشود و بتوانند زندگی خودشان را اداره بکنند و البته بنده نظری ندارم بایستی بکارمندان توجه کرد که بتوانند زندگیشان را اداره بکنند ولی اینجا بطور مختلف ارقامی را نوشته اند بنده این را از آقای مخبر محترم کمیسیون محاسبات توضیح میخواهم که بفرمائید اینها مربوط بیکدام قسمت است در صفحه ۷ بودجه در قسمت مربوط بخد متبک کاران جزو نوشته

شده است کمک اعاشه کارمندان پایه ۱ و ۲ و ۳ و کارمندان جزء مجلس تقری ۲۰۰ ریال ۳۷۰۰۰۰ ریال البته این ۳۷ هزار تومان چیزی نیست و بایستی کمک بآنها بشود و بجای دیگر زیرش نوشته است اعتبار اضافه کاری و کمک اعاشه و حقوق ایام مرخصی فقرات دو و سه دو میلیون و ششصد هزار ریال یعنی ۲۶۰ هزار تومان بنده خیال نمی کنم این رقم و این پیکره که اینجا نوشته شده است این فرغ اضافه بر اصل است شما نوشته اید که بنام فوق العاده در صورتیکه بنده تصور نمیکنم که ما اضافه کار زیادی در مجلس داشته باشیم فقط هفته دو مرتبه سه مرتبه کمیسیون بشود و اضافه کاری داشته باشیم خیلی زیاد نیست و این در حقیقت فرغ زیاد بر اصل است حقوق شایسته اینقدر نباشد ۲۶۰ هزار تومان بنام فوق العاده و بنام اضافه کار این يك رقم در جای دیگر نوشته شده است تفاوت نان کارکنان مجلس ۳۲۰ هزار ریال عیندی نوروز البته ۳۶۰ هزار ریال اینها را اگر همه را با هم جمع میسازد و اینجا هم بنام اضافه کار نمی نوشتند و همین رقم را اضافه میسازند به حقوق کارمندان و مستخدمین بنده خیال میکنم که نظر آقای اردلان هم تأمین شده بود و دیگر لازم نبود که چیزی اضافه کنیم بآن اینها از ارقام زیادی است و بنده مخصوصاً راجع باین رقم که اینجا در تبصره ماده اول نوشته شده است : تبصره ۳ - مبلغی که بعنوان اعتبار اضافه کاری و کمک اعاشه و حقوق ایام مرخصی ضمن این بودجه منظور شده است بر طبق مصوبه کمیسیون منتخبه از طرف هیئت رئیسه پرداخت خواهد شد کردید بنده خیال میکنم که اگر اشخاصی اضافه کار داشته اند و خدمت کردند بایستی بحق خدمت آنها را داد و دیگر کمیسیون لازم ندارد که تشکیل بشود اگر يك كمی اطلاع کار کار باین اعاشه باو داد دیگر کمیسیون نباید تشکیل بشود که شاید بجای دیگر ما هم همین اتفاق را داشته باشیم با اینها نظر سبب یا بعضی بوده اند بایستی از آن محل اضافه بکنند آنها هم ۲۶۰ هزار تومان اگر در سال ما هم همین رقم بنام اعتبار فوق العاده و اضافه کار بکنیم

در بودجه و بگوئیم که کمک نیست چرا اما هر جا تکه تکه یکجا بنام مده معاش یکجا بعنوان پول نان یکجا بعنوان اضافه کار يك پولهائی بگذاریم این درست نیست اینها تمام را باید کمیسیون محاسبات یکجا بنویسد بدهید که این چیزها درش نباشد و تگوبند که مستخدمین مجلس حقوقشان کم است گرسنه هستند بیچاره هستند شما اگر اینها را مراقبت میفرمودید البته این اشکالات رفع میشد و دیگر محتاج نبود که چندین رقم برای مستخدمین معین کنید و کمیسیونی تشکیل بدهید برای اضافه کار و خدمتی که کرده اند بنده با این کمیسیون نظر موافقی ندارم برای اینکه وقتی خدمتی را انجام دادند دیگر کمیسیونی لازم ندارد که تشکیل بشود برای تشخیص خدمت آنها و باید حق خدمت آنها را در آخر ماه حساب کنند و بدهند این را بنده می خواستم توضیح بدهم که این رقم چیست .

رئیس - آقای تهرانیچی .

تهرانیچی - اولاً میخواستم عرض کنم که بنده مخبر کمیسیون نیستم و مخبر کمیسیون آقای فدا کار هستند و چون ایشان در مرخصی هستند بنده از طرف کمیسیون مأمورم که توضیحاتی که آقایان خواستند عرض کنم اما راجع باین موضوع که فرمودید بعضی از آقایان نمایندگان مجلس شورای ملی تشریف آوردند و فرمودند که حقوق اعضاء مجلس خیلی کم است برای اینکه خرج زندگانی و قیمت ها صدی بیست علاوه شده است (حاذقی - صدی بیست خیر ۲۰ برابر) بله مقصود همان بود ۲۰ برابر گران شده است و این حقوقی که پرداخت میشود خیلی کم است و آنها نمی توانند معیشت بکنند (صحیح است) و حالاً نماینده محترم فرمودند که اضافه کاری که داده شده زیاد است و اقلام متعددی است در نظر اول قبول کردن این کار مشکلی است ولی با توضیحاتی که بنده عرض میکنم شاید کفایت بکنند اولاً این را تصدیق بفرمائید که این قیمت برای تمام اجناس با اندازه های زیاد است که البته این جور قیمت با حقوق هائی که سابقاً گرفته میشده و قیمت ها ۲۰ برابر از آن بود هر قدر این اتفاقات و از یاد بکنید مثلاً کمک مؤثری نبود و بعد بود این امر از معاش کارمندی

که چند سرعائله داشته باشد اما آن ۲۰ تومان که فرمودید این از دو سال قبل برای کارمندان پایه يك و دو که در یکی دو سال قبل حقوقشان خیلی کم بود آمدند ماهی ۲۰ تومان اضافه حقوق تصویب کردند و این رقم همان مبلغی است که در دو سال قبل بعنوان اضافه حقوق تصویب شده است و اینجا چون باین عنوان در بودجه ذکر شده بود باز همین بهمین قلم ذکر شده است . . . عرض کردم چون در بودجه های سابق باین قلم بوده است اداره محاسبات هم بهمین قلم نوشته است حالا هم تفاوتی نمیکنند که همه را جمع کنید و يك قلم بنویسید برای اینکه وقتی يك قلم بنویسیم (فاطمی يك قلم البته بهتر است) حالا هم تفاوتی نمیکنند حالا که گذشته ولی برای سال بعد ممکن است تصحیح بکنند بنده کاری ندارم که يك قلم بهتر است یا نه اما در هر صورت تفاوتی در اصل عمل پیدا نخواهد شد اما قسمت دو میلیون و ششصد هزار ریال که برایش کمیسیون تشکیل میشود هم گر توجه بفرمائید فقط برای اضافه کاری نیست باز برای کمک اعاشه است البته اضافه کاری معلوم است که کارمند کارش چقدر است و اضافه اش پرداخته میشود برای این نظر نبوده است که کمیسیون تشکیل میشود بلکه باز این کمیسیون برای این قرار است تشکیل بشود از طرف هیئت رئیسه مجلس که وضعیت مستخدمین جزء و غیر جزء آنهاست که مستحق کمک اعاشه هستند تشخیص داده شود از طرف کمیسیون و دستور داده شود که از این محل بپردازند (یکی از نمایندگان - این مربوط بکمیسیون محاسبات است آقا) اجازه بفرمائید آقا البته بودجه وقتی که بتصویب مجلس رسید پرداخت او با نظر هیئت رئیسه است و کارپردازی ولی کمیسیون محاسبات البته نظارت دارد در طرز پرداخت و سایر قسمت ها و چون هیئت رئیسه نمکن بود او قاتش باندازه مشغول باشد که نتوانند باحوالات جزء جزء اعضاء مجلس برسد قرار شد که يك کمیسیونی تشکیل شود و در این کمیسیون یک نفر از کمیسیون محاسبات هم معین شود و بواسطه اعضاء مجلس رسیدگی شود و این يك

که محتاج به کمک اعاشه هستند از این محل پرداخته بشود و در حقیقت اینهم برای اضافه کاری نیست بلکه برای کمک اعاشه اشخاص است و آقایان البته متوجه هستند که قیمتها باندازه گران شده است که بقول معروف (کجا کفاف دهد این پادها بمستی ما) و باین وضعیت که پیش آمده است تکافؤ نمیکنند و هر قدر هم شما اینجا اضافه کنید باز بعقیده بنده نصف زندگی خیلی خیلی متوسل یک نفر عضو مجلس از این محل حقوقش پرداخت نشده است این وضعیت مملکت است و خود آقایان البته باین چیزها خوب توجه دارند و بنده در این موضوع عرض نمیکنم اما قسمتی که راجع به تفاوت بهای نان کارکنان مجلس است این را وقتی که قیمت نان ترقی کرد یعنی نرخ دولتی نان از نان ترقی کرده است به ۹ قران این تفاوت قیمت را مجلس می پردازد و عرض کردم این در اصل تفاوت نمیکنند و بعقیده بنده برای محاسبات بهتر است که جزء جزء باشد اجازه بفرمائید آقای صفوی اگر در محاسبات جزء جزء معلوم باشد البته بعقیده بنده از لحاظ حسابداری بهتر است ولی اگر آمدیم و این را يك قلم معین کردیم آنوقت باید از اول شروع کنیم و تا آخرین قلم بگوئیم ولی اگر این قلم معلوم باشد در طرز پرداختش تسریع میشود و بهتر میشود پرداخت و بعلاوه وقتی که قسمتها معلوم باشد ممکن است هر کدام را جدا توضیح داد که ذهن آقایان روشن شود .

رئیس - پیش نهاد کفایت مذاکرات شده است اگر اجازه هیئت مائید قرائت شود .

ایرج اسماعیلزاده - بنده با کفایت مذاکرات مخالفم .

رئیس - اگر شما با کفایت مذاکرات مخالفید توبت شما نیست و فعلاً سه تا اجازه دیگر هستند اگر قرار شود باید بنحویچه اجازه داده شود (یطیعی از نمایندگان - آقا مذاکرات کافی است) بفرمائید فریور - آقایان کفایت مذاکرات مخالفند .

رئیس - آقای ایرج اسماعیلزاده .

ایرج اسماعیلزاده - عرض کنم طبعاً ماده اول مخصوصاً چون که تصویب شد در این موردی است که بنده و اینها مخالفیم

شده است و این فقراتی را که ذکر کرده اند اگر ما بخواهیم یکی یکی مطالعه بکنیم و نگاه بکنیم گمان میکنم که آقایان موافقت نکنند پس تقاضا میکنم از آقایان که يك توضیح بیشتری بدهند چون آقای مخبر کمیسون هم متأسفانه توضیح کافی ندادند و ما نمی توانیم بدون اینکه بدانیم چیست رأی بدهیم اگر میخواهید واقعاً رأی داده شود و ما هم بدانیم که واقعاً این بودجه صحیح است بایستی وقت کافی باشد که این مطرح شود و مذاکره شود و الا ما نمیتوانیم بآنها رأی بدهیم برای اینکه يك مسئله اینجا هست که نوشته است معاون معاون و ما نمیتوانیم که این معاون معاون چی است یکجا هست کارمند ماهه، کارمند ۷ ماهه، معاون معاون و متأسفانه این هارا آقای مخبر توضیح کافی ندادند و بدون این توضیحات رأی دادن باین لایحه متعسر و مشکل است بنابراین خواهش میکنم اجازه بفرمایند آقایان که توضیحات کافی را جمع باین موضوع لاقلاً يك مرتبه داده شود تا ما بتوانیم رأی بدهیم و الا مجبوریم که متمنع باشیم.

جمعی از نمایندگان - رأی آقا - رأی.

مهندس فریور - اجازه میفرمائید؟ (جمعی از نمایندگان رأی آقا).

رئیس - بفرمائید.

مهندس فریور - عرض کنم که يك بودجه ای نوشته شده است روی پرسنل موجود (صحیح است) و صحبت اساسی اول جلسه شد اگر ما بخواهیم اساس کار را درست بکنیم که متأسفانه الآن برایمان متعذر است و متمنع است يك اشخاصی هستند که میخواهند بآنها يك كمکی بشود حالا اینها را اسمشان را بگذارید معاون معاون یا مدیر بله بله و لواحق این عضو موجود است و اصل این است آقای مخبر کمیسون قبول کنند که عضو جدیدی قبول نه کنند و خیال میکنم که این را قبول میکنند این بودجه هم عرض کردم روی پرسنل نوشته شده و اصطلاح ۷ ماهه هم اشکالی ندارد مقصود سنش که نیست (بخنده نمایندگان) (این توضیح است که بفرمایند بپخشید بنده خیال کردم مقصود سنش بود) این مقصود این

است که این کارمند ۷ ماهه است مستخدم شده یا ۵ ماهه است استخدام شده است و این برای این است که اشکالی پیش نیاید. پیشنهاد هم خیلی می شود داد ولی این معنی ندارد که هر وقت برای این ادارات پر عرض و طول مملکت ما يك فکری کردید این دوست نفر هم روی آنها اما الآن راجع بآنها هیچ فکری نمیتوانید بکنید.

جمعی از نمایندگان - مذاکرات کافی است رأی بگیری آقا.

رئیس - رأی میگیریم بکفایت مذاکرات آقایان موافقین قیام کنند (اکثر برخاستند) تصویب شد حالا دو سه فقره پیشنهاد است که بترتیب قرائت میشود پیشنهاد آقای اردلان:

(بشرح زیر قرائت شد)

این بنده تبصره الحاقیه زیر را پیشنهاد مینمایم: تبصره - بهر یکی از کارمندان مجلس شورای ملی و چاپخانه بمیزان حقوق ماهیانه که دریافت میدارند دو برچ حقوق بنام کمک هزینه جنگ علاوه پرداخت شود. (یکی از نمایندگان - این آقا مطرح نیست)

تهرانچی - آقا اجازه میفرمائید؟

رئیس - بفرمائید.

تهرانچی - بنده آقا استدعا میکنم از آقای اردلان که این پیشنهاد خودشان را مسترد بفرمایند برای اینکه کمک اعاشه یعنی این دو میلیون و ششصد هزار ریال که این جا پیش بینی شده است از آن محل باشخصی که مستحق کمک هستند پرداخت خواهد شد و بعقیده بنده به نسبتی که برای تمام کارمندان معین شده است کفایت خواهد کرد. (اردلان آقا بنده اعتراض دارم) و بعلاوه پیشنهاد خرج هم هست و یک نفر نماینده برایش مشکل است که پیشنهاد خرج بکنند **اردلان** - آقا اجازه بفرمائید که بنده يك توضیحی عرض بکنم (فرخ - توضیح نمیشود داد) چطور توضیح نمیشود داد بودجه مملکتی که نیست چطور وقتیکه خودتان پیشنهاد میکنید بایستی توضیح بدهید بنده باید توضیح پیشنهاد

خودم را در مجلس بدهم آقای فرخ چه سمتی دارند که به بنده غر و غر میکنند جنابعالی بفرمائید که این پیشنهاد خرج است و قبول نمیشود بنده قبول میکنم آقای فرخ چرا میفرمایند.

رئیس - پیشنهاد آقای شهاب فردوسی خوانده میشود: (بشرح زیر قرائت شد)

پیشنهاد میکنم ۱۶۰ هزار ریال اعتبار آبدارخانه از فقره هزینه حذف و بکارمندان جزء و پیشخدمت ها اضافه شود.

رئیس - آقای شهاب فردوسی

شهاب فردوسی - بعقیده بنده در این ماه رمضان بخوبی معلوم شد که این جای آبدارخانه يك امر زائد است و آقایان دیدند که هیچ موجبی ندارد که این آبدارخانه اینجا دایر باشد با بودجه مجلس - هر کس میخواهد جای بخورد پول بدهد جای بخورد

هاشمی - بنده با این پیشنهاد مخالفم وقت گذشته و هر نوع کمکی که نسبت بکارمندان جزء مقدور بوده و امکان پذیر بوده شده است و اینهم يك چیز ناقابل است

رئیس - اگر آقایان موافقت رأی بگیریم - آقایانی که با این پیشنهاد موافقت قیام کنند (عده کمی برخاستند) تصویب نشد. يك پیشنهاد دیگر قرائت میشود:

(بشرح زیر قرائت شد)

اینجانب پیشنهاد میکنم که پزشگانی که حقوق آنها از بودجه مجلس داده میشود روزی سه ساعت هم به بیماران بی بضاعت رسیدگی نمایند. دکتر معاون -

رئیس - آقای دکتر معاون

دکتر معاون - کار کنان اینجا در حدود هزار نفرند.

... اگر حساب بکنید مطابق احصائیه که در دست است از هزار نفر ده نفر بیشتر مریض نمیشوند و دو نفرشان ممکن است يك طبیب احتیاج داشته باشند ماهی هزار تومان هزینه بهداری نوشته اند. يك رئیس بهداری است با ۴۷۵ تومان در ماه و يك پزشك قرار دادی در حدود ۳۳۰ تومان

اینها روزی دو یا سه نفر مریض بیشتر ندارند و از طرف دیگر ملاحظه بفرمائید يك عده درمانگاه مجانی در شهر هستند که عده شان کم است ولی درمانگاه ها را همش در جنوب قرار داده اند و خوب هم کرده اند برای اینکه فقرا بیشتر در آن قسمت هستند اما اینجا در میدان بهارستان هیچ درمانگاه نیست و این طبیب را هم بنده میدانم که يك طبیب بسیار خوبی است و فوق العاده فعال است و اگر روزی دوسه ساعت بمریضهای اینطرف هم پردازد گمان میکنم این حقوق حلال تر باشد.

رئیس - آقای مرآت اسفندیاری.

مرآت اسفندیاری - عرض کنم که این عمل بسیار خوب است بنده هم قبول میکنم ولی شرط اولش این است که يك اداره بهداری درست کرد که دست بخارج هم داشته باشد و اول کاربرد داری بایست يك محلی را برای بهداری درست بکنند که مریضها بتوانند از خارج باو مراجعه کنند البته ما قبول میکنیم و آنوقت ترتیبش را میدهم.

دکتر معاون - بنده اگر بدانم که این تا چند ماه دیگر درست میشود و سائلش را فراهم میکنم.

مرآت اسفندیاری - بنده هم قبول میکنم آقا.

دکتر معاون - حالا که مجلس قول داده است در ظرف چند ماه این قضیه را درست بکنند بنده پس میگیرم (مهندس فریور - پس بگیری قبول شده است).

رئیس - پیشنهاد قبول شد آقا.

مخبر فرهمند - اجازه میفرمائید بنده توضیحی عرض کنم؟

رئیس - بفرمائید.

مخبر فرهمند - چون این پیشنهاد آقای دکتر معاون قبول شد بنده خواستم این توضیح را عرض بکنم که مراجعین بهداری دوسه نفر نیستند کارگزاران چاپخانه هست و تمام کارمندان مجلس شورای ملی است و بستگانشان هستند منحصر بر روزی دوسه نفر نیست قریب ۴۰۰ یا ۵۰۰ نفر هستند که بایستی بهداری مجلس بخودشان و بستگانشان رسیدگی بکنند و مطابق آئین نامه هم هر ماه بایستی تمام کارگزاران

معاینه طبیبی بکنند و تصدیق بر صحت بدنند این نیست که آقایان کتر فرمودند روزی دو سه نفر را اگر آنجا تشریف ببرید ملاحظه میفرمائید روزی سی نفر چهل نفر را باید معاینه بکنند.

رئیس - آقایان مهر انجی .

مهر انجی - اجازه بفرمائید آقایان بنده باید قبول بکنم اگر آقایان موافقت بفرمایند که قسمت سه ساعت بزداشته شود بنده ممکن است قبول کنم که با اندازه که ممکنست وسائلش را فراهم کنند .

دکتر معاون - بنده قبول میکنم .

هاشمی - پس پیشنهاد باین شرط اصلاح میشود : که حقوق آنها از بودجه مجلس داده میشود روزی چند ساعت (یکی از نمایندگان - چند ساعت ندارد) به بیمارانی بیضاعت رسیدگی نمایند .

رئیس - یک پیشنهاد دیگر خوانده میشود : (بشرح زیر قرائت شد)

پیشنهاد میکنم تبصره ذیل بنماده اول لایحه بودجه مجلس اضافه شود : تبصره ۴ - کارپردازی مکلف است از تاریخ تصویب لایحه بودجه مجلس بجای طبع صورت مشروح مذاکرات مجلس روزنامه یومیه بنام روزنامه مجلس حاوی صورت مشروح مذاکرات مجلس و قوانین مهمه و کلیه مقررات چاپ و منتشر نماید . دکتر معظمی

رئیس - آقای دکتر معظمی .

دکتر معظمی - عرض کنم بنده برای اینکه وقت آقایان نمایندگان محترم را نگرانم قبلاً شرحی به هیئت رئیسه نوشتم راجع بطبع صورت مذاکرات مجلس بنده یک عرضی دارم و متأسفانه شاید بعلمت دیگر نمایندگان و کارکنان آقایان هیئت رئیسه او بنده دعوت نکردم و ناچار شدم در مجلس شورای ملی عرض کنم و عرض کنم و بنده بختنامه این موقعی اتفاق افتاده است که کمیکاماعت و نیم بعد از ظهر است شاید که آقایان موصوفه داشته باشند که بنده عرض کنم هرگز نمیکنم در تمام امثالک دیروز نوشتم است که یک جلسه رسمی منتشر میشود که در آنجا تمام بزرگان عمومی بیک جلساتی را در آنجا

مذاکرات آن روز را همه بدانند و موضوع دیگر اساسی که قابل اهمیت است این است که موکلین باید کاملاً نظارت بکنند به بینند و کلاً چه میگویند و این قسمت هم متأسفانه عملی نیست و فقط روزنامهها هستند که خلاصه مذاکرات مجلس را مینویسند و اینها یا ثروت کافی ندارند که با اندازه که باید تند نویس بگیرند برای اینکه یک قسمت از عبارت میافتد و باید خلاصه بکنند و چون باید خلاصه بکنند ممکن است در بعضی موارد احساسات شخصی را هم دخالت بدهند و اینست که ممکنست نظریات مجلس را آنطور که باید ننویسند و در خارج بدنوشته شود ازینجهت بود که بنده منظور اساسی یعنی آرزویم این بود که واقعاً این منظور عملی بشود ولی چون فرصتی جز این موقع نبود از اینجهت بنده پیشنهاد کردم که یک روزنامه رسمی چاپ بشود سابقه هم دارد یک روزنامه بود بنام مجلس و صاحب امتیاز آن آقای طباطبائی بودند و فعلاً هم اشکالی ندارد که دوباره آنرا در دسترس مردم بگذارند که مردم از گفتار و کلاً اطلاع پیدا کنند و بعلاوه یک موضوع مهمی هم هست و آن اینست که نطقهای قبل از دستور هم هست که در این مجله مذاکرات مجلس بهیچوجه چاپ نمیشود در صورتیکه اینها یک اثرات مهمی را دارد

راجع به هیئت دولت و غیره و از اینجهت بود که این پیشنهاد را بنده اینجا تقدیم نمودم

رئیس - آقای مرآت اسفندیاری

مرآت اسفندیاری - این فرمایشاتی که فرمودند تمام صحیح است ولی چیزی که هست بودجه مجله مذاکرات مجلس ما فقط ۲۰ هزار تومان است و با بیست هزار تومان نمیشود یک همپوروزنامه را درست کرد البته پیشنهاد خرج باید کرد والا آن هم پیش بینی خرج نشده است

رئیس - آقای دکتر زنگنه مخالفید ؟

دکتر زنگنه - بنده موافقم

طوسی - بنده مخالفم آقا (جمعی از نمایندگان - عده کافی نیست)

[۷ - موقع و دستور جلسه بعد - ختم جلسه]

رئیس - چون عده کافی نیست بقیه مذاکرات بودجه و رأی گرفتن در ماده اول میماند برای جلسه آتیه (مهندس فریور - جلسه آتیه روز شنبه) خیر روز یکشنبه مهندس فریور - آقا اعضاء وزارت خانه ها پول نکرته اند آنها هم مستأصلند
رئیس - جلسه آتیه روز یکشنبه است
[جلسه یکساعت ونیم بعد از ظهر ختم شد]
رئیس مجلس شو ای ملی - سید محمد مصدق طباطبائی